ДВАЙСЕТ

Дори не забелязахме как Белград ненадейно се превърна в най-филмовия европейски град. След като бяха обрулили Италия, Гърция и Испания, международните филмови лешояди като ята скакалци се нахвърлиха на Югославия. Откриха обетована земя за киното: пейзажи, които могат успешно да заменят прекалено скъпото Колорадо, удобни хотели, конница и почти безплатни статисти, млади педита, готови на всякакви услуги, драматични артисти от класа, които се съгласяват за нищожни суми да играят индиански вождове, руски мужици или мечки. Киното навсякъде вече е явен пунтаж, освен тук, в Белград, където тази дума все още има магично звучене, където камерата се счита за полубожество, свещен механизъм, с помощта на който се влиза в царството небесно.

Белград - отвореният град - е луд по киното! Сред първите в него пристига ловкият Раул Леви, продуцент "на стъклени крака". Още тогава, на аерогарата, може да се забележи зародиша на падението, който разяжда този на пръв поглед енергичен капитан, чийто кораб неудържимо потъва. Из Кошутняк никнат китайски пагоди, а белградските майстори, кръстейки се с лявата и дясната ръка, започват да правят великанска дъска за шах, на която Марко Поло ще изиграе партия с живи фигури и ще матира китайския император. Раул Леви по-добре от всеки друг знае, че белградският филмов рай няма да трае прекалено дълго. Той се бори за време. За дух. Един суперспектакъл, какъвто е

"Марко Поло" с Ален Делон в главната роля, може би ще го измъкне от сянката на фалита. Той бърза, но гниенето все пак го изпреварва. Раул Леви в паника телефонира на американски продуценти и ги моли за кредит. Те остават глухи. Все повече намаляват мангизите, и още след няколко заснети сцени, големият продуцент стига до края на собствената си книга на снимането - от револверната цев, през която стрелял в слепоочието си, излезли забавено буквите FINE. Келнерите от белградския "Мажестик" още помнят този разтревожен човек, който гасял недопушените си цигари в яйцата на очи, а до обед навъртал телефонни сметки за няколко милиона.

В същия хотел живеел и Ален Делон, бивш оасовски парашутист, любимец на подземието и голям сводник. Заобиколен е от гавази, които му мъкнат цели сюрии момичета. Белград със седмици шепне за оргиите в неговия апартамент. Когато най-сетне ще си отпътува, изпратен от насълзените стюардеси, облечени в шумадийски народни носии, със сливовица на подноса, той ще отведе със себе си новата горила Стеван Маркович, чернокосия тъпкач на влиятелни парижки дами от висшето общество. За кратко време този кълрав белградски хубавец ще направи шеметна гангстерска кариера, а когато полицията открие станалия му на решето труп в кофа за смет, ще се раздруса из основи властта на Петата република и Белград по този начин ще има рядката възможност да види най-известните полицаи от Интерпол, които ще разтършуват подземния свят, издирвайки ятаците и приятелите на Маркович. С Делон ще замине и Милош Милошевич - хубавият Миша, който с часове лежал под кварцова лампа, за да запази нежния си мургав тен. Ще го убият двама непознати със сиви костюми във вилата на Мики Руни на Бевърли Хил в Холивуд. Заедно с Барбара Руни. Понесен от типично белградския копнеж по белия

свят, това момче, което с години кибичеше на ъгъла на Кнез Михайлова пред кафенето "Руски цар", ще стигне най-далеч от всички онези, които се промъкнаха отвъд завесата.

Но Париж все още е главната цел на сантиментално възпитаните белградски момчета. Все повече от тях слизат на Gare de Lyon, търсейки в очите на френските домакини потвърждение на традиционната си балканска мъжественост. От отчаяние, че обетованата земя им се изплъзва между пръстите като вода, започват да убиват. Парижката полиция организира специална бригада за югославските емигранти. Алжирците и мароканците пред тях са като деца.

След Делон идва овехтелият Жан Маре с фалшиви мускули на мускетар, с фалшиви зъби, с фалшива коса и фалшива усмивка. Тромавото му туловище се опитва да бъде младо върху кашираните крепостни стени от филма "Ла Тур, пази се!". Момчетата от покрайнините доят мангизи от тъмните му страсти; те домъкват приятелите си, подвеждат по-малките си братя. Разменят се целувки, обещания, малки сувенири, купени от "Народни занаяти". За последен път Жан Маре се хили от фотографията във витрината на агенция AIR FRANCE как влиза в каравелата за Париж. Развяваща се кърпа, която скрива врат на старец, на вятъра открива фалшив младеж.

Едни си отиват, други идват, филмите се въртят и донасят мангизи на онези, които са ги снимали набързо и, оставяйки неплатените си сметки в хотелите, са отпътували без сбогом, със скъпоценните ролки в торбата.

Надменният Ричард Видмарк прави международен скандал заради топлата вода в банята.

Клод Отон Лара, офифан салонен левичар, демонстративно яде в стола на Фабриката за мотори в Раковица с работниците, без да сваля каскета от главата си. Същата вечер истерично изхвърля цялото си спално бельо през прозо-

реца на своя апартамент в хотел "Метропол", защото този ден случайно не е сменено. Един ден видях неговия артист Лоран Терзиеф от филма "Не убивай" как лежи под едно дърво на Калемегдан и дъвче стръкче трева. Имаше дръпнати, невероятно светли очи. Завидях му на славата и на начина по който я приемаше. Отидох на другия край на Калемегдан и легнах в тревата. Сложих тревичка в зъбите си, но това не беше същото.

След това посрещнахме Курт Юргенс, специалист по роли на нацистки офицери. В Белград пристигна с вече оредяла коса, русо боядисана, през която прозираше розовото му теме. Не се отделяше от огромния си дог. Дебелата Беба завежда в апартамента му в "Мажестик" две дами - Голдика и Мила Дейзи, а по-късно към тях се присъединява и София Муф. Питат какво трябва да правят. Да се умилкват, казва им Курт Юргенс! Топлото кълбо от телата им скимти и се прелива по вече изтъркания персийски килим в хотелската стая. Курт Юргенс се напива, кучето враждебно ръмжи... Той е съвършен пруски господин. София Муф допълзява до краката му и тук я завладява сънят. Мила Дейзи и Голдика разнасят ароматна пяна от отворената баня навсякъде из апартамента. Скоро всички са в пяна и не могат да измислят повече нищо ново. Курт Юргенс спи седнал, докато дамите една по една се измъкват от хотела с откраднатите мангизи. На Обиличев венац мирише на цъфнали липи и на скорошно арестуване.

Белградските проститутки лудеят, усещайки близостта на горещите мангизи. Скъпоценни пръстени се търкалят по следите на славните гости. Всяка е на седмото небе! Харчат лесно изкараните мангизи, пръскайки ги на всички страни по същия начин, по който са ги спечелили. Телата им сякаш треперят пред блестящите перспективи,

които им се предлагат всяка нощ. Това са здрави, млади жени, чиито гърди зряло се полюляват под летните рокли.

"Виж, нямам нищо отдолу!" - Маца Стопаджийката с ненадеен замах разтваря роклята си и пред слисаните посетители на кафе "Ориент" лъсва розовият й корем и нейното топло златисто руно. Тя се смее, показвайки здрави бели зъби. Усмивката й ще я надживее. Тя ще трае по-дълго от безумието на лудите й години.

И всички тези момичета, които така често се отдават поради чисто любопитство отблизо да помиришат някоя прочута птица, забравяйки дори да вземат и предложените им пари, се въртят главно около киното. Екипът на "Римските девици" ги получава почти безплатно. По Кошутняк отекват възбуждащите им писъци, докато яздят голи върху арабски коне от Конезавода в Зобнатица. Под бедрата ги гъделичка гладкият, но същевременно остър тъмен косъм на расовите животни.

Филмите се снимат като в някакъв кошмар, а кинаджиите вече са заситени с младо женско месо, секс, национални специалитети и стари вина, голямо лапане и мангизи, които се търкалят под краката им на всяка крачка. След няколко дена хаотично снимане се забравя какво е мислено в началото; сценариите се преправят, целият спектакъл се превръща в грандиозна оргия на спермата, претъпканите стомаси, повръщането и треската на лудото белградско лято.

Конярите въргалят млади статистки из сеното, чукат ги под неспокойните конски крака, в яслите на импровизираните яхъри, на ремаркетата върху чувалите със зоб... Дори и край мълчаливите електротехници на високите скели, под огромните рефлектори "брута", клечат полуголи красавици в очакване да бъдат забелязани.

И всички тези пепелянки, фльорци, фанфаронки, даракчийки, пипки и гърли, тъпкачки, риби и чавки, нежни

офелии, габори, глухарки, гребенарки, кокони и мандала, тези свалячки и фръцли, тези дропли, готови на всичко, само и само да се измъкнат от мизерията на разбитите семейства, порят Белград от шейсетте години с набъбналите си зърна, които предизвикателно прозират под евтината басма и прекалено скъпия муселин, носейки звучни имена, подарени им от горещото въображение на подземния Белград.

Най-големият хронист на белградския нощен живот, Жика Стрип, илюстратор на комикси, който към края на шейсетте години умрял изоставен на своя таван над кино "Звезда", е оставил след себе си три изключителни хроники (в самиздат), в които са събрани имената на по-важните белградски нощни птици. В хрониките "Обитатели", "Покерджии" и "Нощни птици", под псевдоним Жак Себастиян, Жика Стрип споменава повече от петдесет проститутки, лудетини, луетички и откачени, авантюристки и нещастнички.

Тук е записана и прочутата Беба Греба, безскрупулната Коса Саблярка, Цица Пъртляга - голяма специалистка по крадене на куфари от рецепциите, Лола Триперайка (вече разядена от сифилис), малката Рина Шатро Балерина, незавършила школата за испански танци, подлудяващата Ержика, която пристигнала в Белград от някакъв чифлик на унгарската граница, заобленатa Лоба Оба с лице на дете и тяло на проститутка; ненаситната Гоца Фластерияна, хладнокръвната Беба Лезбейка, наивната Мила Куловка - добродушна селянка, пременена по италиянската мода, Лиля Оботница, започнала кариерата си на гарата и скоро след това побягнала от смъртоносната й прегръдка във филма "Войнишки момичета"; Маца Докторка, любимката на изкуфелите дъртаци, Лиза Блам, прочута във френската любов, Стипса - избягала гимназистка, чиито очи са с цвета на порока. Жика Стрип, под псевдоним Жак Себастиян, спо-

менава по това време и особнячката косовчанка Мики Японка, а описва и стройната като стъбло Драгица Рода, чиято кожа грациозно е изпъната от възбуждащите издатини на тазовите й кости. Тук е и Беба Дупе - нейния въртящ се задник говореше дванайсет езика, докато, загледана в края на Кнез Михайлова, оставяше след себе си тишина, пълна с възхищение. Нейното дупе - това са две гъвкави, хлъзгави риби, които се дърпат да избягат от мрежата - червената й като кръв рокля.

Тези прочути блудници домъкват от село и от покрайнините на града бедните си родственички, обучавайки ги в университета на проституирането. Те смъкват едно по едно всяко було от провинциална стеснителност, снабдяват филмовите екипи със свежа плът и накрая, зарязани от довчерашните си покровители, причакват младите си съпернички и хвърлят сода каустик в очите им, дерат с дълги, поддържани нокти една на друга очите си, а след това неутешими се напиват с лепкави ликьори и хлипат на раменете на търговски пътници и шофьори, жадни за любов.

В "Дългите кораби" на Джек Кардиф намират работа най-яките момци от белградските покрайнини. Привлекателните филмови звезди, които дотогава, недостъпни като богини, украсяваха гърбовете на войнишките огледалца, сега най-после са тук! Те удивени гледат как белградските пунгаши в паузите между снимките за развлечение огъват около врата си дебели железни пръчки, докато главният артист, Мистър Универсум на Съединените Щати, при най-хубави, напомпани с протеин трицепси, има много проблеми да строши летва, която реквизиторите му са срязали вече до половината, за да я спраска по-лесно. Тези момчета гризат стъкло наистина като на майтап, разбиват четири, поставени една над друга тухли с един удар на дланта си, която е остра като секач. Белград се гордее със своите момчета. Ня-

какъв репортьор спира неколцина от тях на кнез Михайлова и така ни оставя едно от най-ценните свидетелства за тези златни времена на копродукции:

" - Какво играете в "Дългите кораби"?

- Викенд.

- Искате да кажете викинг?

- Да.

- Какви планове имате след този филм?

- Връщам се на *щрапанзълшингелириката*...

- Какво е това?

- Съкратено за "стъргалото"...

- Какво иначе правите, когато не снимате?

- Четки.

- От хоби?

- Не, от четина..."

И както набързо скованите филмови градове, палатите, през чиито фасади от платно духа кошавата, крият в себе си фалш, всички тези хора във водовъртежа на обетования филмов Вавилон дори не забелязват, че живеят напълно фалшиво, пунтьорски. Всяко чисто нещо, докоснато от киното, се превръща в прах и пепел, в нищо. След всичко остава неутолена жажда и чувството, че цялото това стадо от възбудени девици не може да се нашиба докрай, нито да се задоволи, нито да се притежава; че след всичко остава сухото гърло и изпръхналото небце, някаква тъй нужна, но неизречена дума, която никой не успява да открие.

Новите филми се настигат. Уморени от път и блъскане, хората от киното се хвърлят в още неподредените стаи и топлите, току-що напуснати постели. Наследяват любимките на своите предшественици; шофьорите на таксита, камериерките, келнерите и масажистите, сводниците им - "баба Пеза", джобните им книги, хвърлени зад радиаторите, грешките им, извършените глупости, махмурлука им,

безсмисления им пропаднал излет. Студията са препълнени, а наетите филмови техници падат след безсънните нощи.

Голямата филмова истерия довлича все нови и нови имена: вече никой не се учудва, че на улицата среща мумифицирания Стюарт Гренджър, разглезената Сюзън Стразбърг, дъщерята на Лий Стразбърг, собственик на най-прочутата школа за артисти Actors' Studio в Холивуд, нито рошавия Джек Палънс, нито Жерар Филип, чиято кожа е обсипана с петънца от някаква дяволска болест в зародиш. Говори се, че Орсън Уелс пиел дневно по три бутилки френски коняк и че краката му отичали, поради което на снимачната площадка отивал по чорапи. Изяждал дванайсет недопечени бифтека, гръмогласно четял сценариите си по телефона на някого от другата страна на океана с надежда, че някак си ще намери продуцент и най-после ще снима свой филм. Но никой повече не му вярва. Една нощ оставя оскъдния си багаж в хотела и бяга, а след него заминават кредиторите му, губейки непрекъснато неговите следи.

В Белград се вдигат конни полкове и препускат срещу невидим неприятел. В Кошутняк са домъкнати босненски мечки, с които се борят каскадьори от Обреновац. Телата им са набраздени от одрасквания, а в очите си носят блясък на отчаяни гладиатори.

Горят запалени градове от фурнир и хартия, въргалят се наети автомобили, от които в последния момент се спасяват недообучените дубльори на главния герой, който наблюдава всичко това като през сън, докато се развиват последните метри на филмовия му успех.

Всичко се купува: от скъпото пиано, което после разбиват със секири, до момчето, което за първи път в живота си срамежливо ще мине през остъклената рецепция на "Метропол", за да се качи до апартамента на някоя световноизвестна нимфоманка или педи. Старите белградски

огнища на довоенната аристокрация - някогашните светилища на патриархалност и строг, пуритански морал - сега се наемат на безценица. От тях на дъжда се изхвърлят спомени и бивши собственици, а из салоните се мотаят филмови бродяги; фехтоват се със сабите на дедите от първото сръбско въстание; почтени старици за пръв път преди смъртта си обличат изхабени костюми от филмовия фонд, завършвайки живота си като обикновени статистки.

И точно през годината, когато филмовата истерия достигна кулминацията си, останах навън, пред затворената врата, през която мина най-добрият ми приятел, моят брат, Але, направо в пастта на филмовото чудовище Френк Саймънс.

По склоновете на Кошутняк изникнаха изведнъж бели нарциси.